Opłata pocztowa uiszczona gotówką

ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.

NR. 1 | **Poznań, dnia 1 stycznia 1938** | **ROK 17**

Wydawca: **Związek Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu**

ul. Rzeczypospolitej nr. 1 Telefon nr. 25-95

Wszyscy do czynu!

Z roku na rok zmienia się na gorsze gospodarcze i socjalne oblicze Wielkopolski, co świadczy o ogólnym zubożeniu obywateli tego województwa.

Dodatnia opinia o znanym ongiś dobrobycie Wielkopolan zmieniła się na jeremiady, które głoszą obszarnicy i drobni gospodarze, przemysłowcy i rzemieślnicy, kupcy i właściciele nieruchomości. Wszyscy zubożeli z ogólnie nam znanych przyczyn, ograniczając się w swych wydatkach do minimum, oszczędzając dosłownie na „soli i zapałce".

Czy jest w takich warunkach do pomyślenia, aby konsumcja wsi i miasta się wzmagała, aby tętno życia gospodarczego raźniej biło, aby praca w fabrykach i warsztatach odżyła, a handel korzystnie się rozwijał?

O ile w całej Polsce bezrobocie się od września 1934 roku do tego samego miesiąca w 1937 r. zmniejszyło z 289.200 do 251.376, to w tym samym okresie wzrosła liczba bezrobotnych w Wielkopolsce z 32.666 do 41.241, mimo większej liczby sezonowych wychodźców, którzy znaleźli zajęcie po za granicami Państwa.

Oznacza to, że w wymienionym okresie zmniejszyło się bezrobocie w Polsce o 12%, a w Wielkopolsce wzrosło ono o 28%.

Smutny to objaw, który troską ogarnia ekonomistów i społeczników, a który winien zaniepokoić czynniki administracyjne władz centralnych.

Poczucie społecznego czynu i obywatelskiego obowiązku okazało w roku ubiegłym wiele zrozumienia apelowi Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego do Walki z Bezrobociem.

Rzeszom, pragnącym otrzymać zarobkowe zajęcie, dano wsparcia, które ogółem przedstawiały wartość kilku milionów złotych. Mimo to świadczono miesięcznie na rodzinę bezrobotnego tylko 12,— złotych.

I w tym roku obowiązkiem obywatelskim jest przyjście z pomocą naszym braciom przede wszystkim w przydzieleniu im pracy zarobkowej, czy w domowym gospodarstwie, czy w pracy zawodowej, czy też na terenie administracji publicznej.

Kto tego nie może, niechaj świadczy na pomoc zimową, odmawiając sobie może zasłużonej rozrywki lub przyjemności, aby zarówno z pobudek ludzkiego poczucia, jak i z motywów rozsądnego rozumowania przysłużyć się ogółowi.

Komitet Obywatelski do Walki z Bezrobociem pragnie w bieżącym roku ze względu na panującą nędzę udzielać pomocy w miesięcznym dodatku zł 15,— na rodzinę, a wynosić to będzie przeszło 7 milionów złotych na województwo poznańskie. Będzie to wymagało poważnego wysiłku każdego z nas.

Sprostamy zadaniu, jeżeli zdołamy ożywić ruch w naszych warsztatach pracy, a będzie to możliwe:

a) jeżeli nastąpi decentralizacja zamówień państwowych i samorządowych niewykluczając Okręgu Centraln. i prac w Gdyni, aby ze względu na tak wyjątkowo ciężkie położenie ekonomiczne Wielkopolski nasze fabryki, rzemiosło i przedsiębiorstwa usług gospodarczych mogły powiększyć liczbę pracowników;
b) jeżeli rozprowadzenie kredytów dla prywatnych warsztatów pracy będzie życzliwe, sprawne i tanie;
c) jeżeli przy obsadzaniu wolnych stanowisk w administracji państwowej, samorządowej i prywatnej uwzględni się w pierwszym miejscu bezrobotnych, zarejestrowanych w tutejszym województwie;
d) jeżeli lokalny gospodarczy patriotyzm pouczać będzie każdego kupującego, czy dorosłego, czy dziecko, czy zamożnego, czy zubożałego, że wyrób i towar pochodzenia miejscowego ma pierwszeństwo przed innymi fabrykatami, a pieniądz wydany na zagraniczny towar, nie wykluczając gdańskiego, odbiera pracę naszemu robotnikowi, którego przypada nam wspierać.

Tylko wten sposób zdołamy stopniowo polepszyć byt pozbawionych zarobkowania, a co ważniejsze, uratować przed zagładą rzesze wzrastającej generacji, która nie doznaje tego wielkiego szczęścia, jakim jest uczciwa praca.

Franciszek Maciejewski
Prezes Związku Fabrykantów

Stały czynnik powodujący wzrost obrotów gospodarczych.

W ostatnim czasie poruszono na łamach prasy sprawę Targów Poznańskich, wysuwając pod ich adresem szereg dezyderatów i uwag krytycznych na marginesie ich dotychczasowej działalności. M. in. podniesiono zarzut, że Targi Poznańskie są instytucją o zasięgu raczej lokalnym, co jest sprzeczne z ich zadaniem i charakterem. Sprawa ta znalazła swoje echo w czasie posiedzenia Rady Interesentów Targów Poznańskich, jakie odbyło się przed kilku dniami w Poznaniu. W dyskusji na ten temat wyjaśniono, iż Targi Poznańskie są instytucją par excellence ogólnopolską i że udział przedsiębiorstw lokalnych w ostatnich Targach wynosił zaledwie 6,3%. Z racji tak nikłego udziału Wielkopolski podnoszono na jednym z posiedzeń poznańskiej Izby Przemysłowo-Handlowej zarzut pod adresem przemysłu i handlu poznańskiego, który winien brać udział w Targach Poznańskich bezwzględnie w niepomiernie wyższym stopniu.

Świadczyłoby to o tym, że Targi Poznańskie nie są instytucją o charakterze regionalnym, lecz posiadają zasięg ogólnopolski. Zresztą najlepiej o zasięgu ogólnopolskim świadczy fakt, iż w Targach ostatnich nie było województwa — dosłownie — które nie byłoby reprezentowane przez firmy ze swego terenu na Targach. Znamienny przy tym jest fakt, iż z roku na rok wzrasta odsetek wystawców z poza Wielkopolski. Występuje tu zjawisko charakterystyczne zmniejszania się odsetka wystawców wielkopolskich. Nie znaczy to jednak, by Wielkopolska negliżowała Targi. Dzieje się to w ten sposób, że nieproporcjonalnie silniej wzrasta udział firm poza wielkopolskich w stosunku do firm regionalnych. Poznańskie jest już dobrze obsadzone przez Targi i w liczbie udziału firm miejsc. mogą zachodzić co roku tylko nieznaczne wahania. Inaczej natomiast rzecz przedstawia się w skali ogólnopolskiej. W miarę rozrostu znaczenia Targów i ich wpływu na kształtowanie się kierunków

obrotów gospodarczych, wzrasta liczba przedsiębiorstw w Polsce, zgłaszających swój udział w Targach. Stąd przy mniej więcej utrzymującej się na poziomie liczbie firm lokalnych firm poznańskich, biorących udział w Targach, wzrasta liczba firm poza wielkopolskich. Świadczyłoby to o rosnącym zasięgu Targów Poznańskich w skali ogólnopolskiej i o wzmacnianiu się ich roli jako czynnika podnoszącego obroty gospodarcze kraju.

Każet.

Warunki przy przyjmowaniu kaucyj i wadiów.

Gospodarcza Służba Informacyjna zestawiła według okólnika Ministerstwa Skarbu z dn. 10 września 1927 r. Nr. DOP/5284/III — Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 28 z dn. 1. X. 1927 r., poz. 293 następujące warunki wymagane przez urzędy i władze państwowe przy przyjmowaniu kaucyj i wadiów:

Przy przyjmowaniu przez władze i urzędy państwowe wadiów przy przetargach, kaucyj na zabezpieczenie wszelkiego rodzaju umów lub zaliczek, wypłaconych na dostawy i roboty rządowe, jak również na zabezpieczenie, udzielanych przez Skarb Państwa kredytów akcyzowych, celnych, przewozowych i innych, są stosowane następujące warunki:

Omawiane zabezpieczenia przyjmowane są:

1. w gotowiźnie,

2. w książeczkach PKO i KKO oraz książeczkach wkładkowych lub asygnatach kasowych, płatnych na okaziciela, a wystawionych przez uprawnione do tego instytucje kredytowe,

3. w papierach państwowych i akcjach Banku Polskiego, obliczonych po kursie, ogłaszanym w obwieszczeniach lub okólnikach Ministerstwa Skarbu,

4. w innych papierach procentowych, posiadających bezpieczeństwo pupilarne (prawne), obliczonych w wysokości nie wyżej od 75% przeciętnego kursu giełdowego z ostatniego dnia notowań (bez uwzględnienia wartości kuponu bieżącego),

5. w akcjach dopuszczonych do obrotów i notowań giełdowych na jedną przynajmniej z giełd krajowych, obliczonych w wysokości najwyżej 50% przeciętnego kursu giełdowego z ostatniego dnia notowań.

Akcje nie notowane na giełdzie w przeciągu 15 dni przed datą ich złożenia tytułem kaucji lub wadiów — nie są w ogóle przyjmowane przez władze i urzędy państwowe. Akcje zaś mogące wzbudzić wątpliwości co do ich wartości lub możliwości szybkiej realizacji są przyjmowane po kursie zniżonym a mianowicie niższym od 50% wartości giełdowej, dowolnie ustalonym przez odnośny urząd lub władzę,

6. w listach gwarancyjnych (dokumentach poręki) instytucji kredytowych pod warunkiem uzyskania przez urząd lub władzę państwową w każdym poszczególnym przypadku uprzedniej przychylnej opinii Ministerstwa Skarbu (Departament Obrotu Pieniężnego — Wydział Bankowy) o zdolności kredytowej odnośnej instytucji,

7. w formie zabezpieczeń hipotecznych z tym jednak, że zabezpieczenia te łącznie z poprzedzającymi wpisami hipotecznymi muszą się mieścić w 75% szacunku nieruchomości.

Szacunek nieruchomości ustala się według szacunku instytucji kredytu długoterminowego (sumy szacunków przedwojennych są obliczane według relacji 1 zł — 0,375 rb. ros. — 0,95 koron austr. węg. — 0,81 mk. niem.) lub w razie braku takiego szacunku — według szacunku, ustalonego przez władze skarbowe dla wymiaru podatkowego, lub wreszcie według szacunku sporządzonego przez kompetentne urzędy państwowe.

Wartość budynków, o ile nie została uwzględniona w szacunkach dokonanych na zasadach wyszczególnionych, jest przyjmowana w wysokości szacunku dokonanego przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Przy zabezpieczeniu hipotecznym budynki winny być bezwarunkowo ubezpieczone od ognia, a na polisie winna być uczyniona adnotacja, że odszkodowanie pogorzelowe nie może być wypłacone ubezpieczonemu bez zgody odnośnej władzy, lub urzędu,

8. w wekslach z dwoma lub więcej podpisami (dwu lub więcej osób czy firm wekslowo - zobowiązanych).

Należy zaznaczyć, że zabezpieczenie w tej formie jest pobierane przez władze i urzędy państwowe tylko w wyjątkowych wypadkach, a mianowicie w razie niemożności uzyskania innego rodzaju zabezpieczeń.

Osoby lub firmy wekslowo zobowiązane muszą być jednak dobrze znane władzy lub urzędowi, przyjmującemu tego rodzaju zabezpieczenie z pomyślnego stanu interesów i wzorowego wywiązywania się z przyjętych na siebie zobowiązań.

Zabezpieczenia wekslowe przy udzielaniu przez władze lub urzędy zaliczek nie są obecnie w ogóle przyjmowane,

9. w formie innych zabezpieczeń, uznanych za dostateczne przez władze lub urzędy państwowe, przyjmujące zabezpieczenie.

Skarb. - Finanse

Projekt ustawy o podatku obrotowym oraz ustawy o kartach rejestracyjnych.

Izby Przemysłowo - Handlowe i organizacje gospodarcze otrzymały do zaopiniowania te projekty ustaw, które to dwie ustawy ramowe mają zastąpić dotychczasową ustawę o państwowym podatku przemysłowym, znosząc od 1-go stycznia 1939 roku świadectwa przemysłowe i wprowadzając w ich miejsce, celem uchwycenia opłat na rzecz samorządu gospodarczego, szkolnictwa zawodowego itp. t. zw. karty rejestracyjne.

Jak już swego czasu donosiliśmy, opłaty państwowe za świadectwa przemysłowe będą zniesione za częściowym ekwiwalentem, tj. przy częściowym podwyższeniu stawek podatkowych od obrotu. W tym punkcie projekt ustawy o podatku obrotowym spotka się niewątpliwie z silną krytyką na terenie zarówno dobrowolnych organizacyj gospodarczych, przemysłowych i handlowych, jak i samorządu przemysłowo - handlowego i z tego powodu niejednokrotnie przyjdzie nam do tego projektu wrócić.

Narazie zwracamy uwagę tylko na to, że podwyższenie stawek podatku obrotowego zostałoby dokonane:

a) przez cofnięcie przewidzianej w ustawie o podatku przemysłowym zniżki stawek o 0,1% od r. 1939,

b) przez podwyżkę niektórych stawek o dalsze 0,1%, mianowicie dla prowadzących księgi przedsiębiorstw handlowych z dotychczasowej wysokości 1,2% na 1,3%, dla takich samych przemysłowych wytwórczych — z 1,9% na 2%, dla przedsiębiorstw bankowych — z 1,7% na 1,8%, a dla przedsiębiorstw ekspedycyjnych i przewozowych — z 2,5% na 2,6%. Samoistne przedsiębiorstwa robót i dostaw awansują do stawki 3-procentowej. Pozostałe stawki mają obowiązywać bez zmiany.

Dotychczasowe dodatki do świadectw przemysłowych na rzecz związków samorządu terytorialnego, izb przemysłowo - handlowych, rzemieślniczych oraz szkół zawodowych — byłyby pobierane w postaci opłat rejestracyjnych przez związki samorządu terytorialnego.

Obowiązkowi wykupienia karty rejestracyjnej podlegałoby każde oddzielne przedsiębiorstwo oraz wolne zawody, nie wykupujące dotychczas świadectw przemysłowych.

Wysokość ceny karty rejestracyjnej jest uzależniona od wielkości przedsiębiorstwa. Kupcy rejestrowani od prowadzonych zakładów handlowych płaciliby zł 250,—, a od przedsiębiorstw przemysłowych — zł 300,—. Pozostałe przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe, spółdzielnie oraz wszelkie zajęcia opłacałyby zł 7,— do 150,—, zależnie od miejscowości, na terenie której działają.

Miejscowości te są podzielone na cztery klasy, obejmujące Warszawę, 13 większych miast, gminy miejskie i wiejskie.

Oblicza się, że ekwiwalent dla Skarbu Państwa, osiągnięty przez podwyżkę podatku obrotowego o 1 pro mille będzie wynosił 16 milionów złotych, podczas gdy zanik opłat za świadectwa przemysłowe równa się około 25 milionów złotych[1]). Wspomniany ekwiwalent obciąża przedsiębiorstwa większe, podczas gdy przedsiębiorstwa mniejszych rozmiarów wyjdą raczej dobrze na całej reformie.

Konferencja w Ministerstwie Skarbu, poświęcona formalnym sprawom podatkowym.

Przed paru dniami w Ministerstwie Skarbu odbyła się konferencja, przy współudziale Dyrektora Departamentu Podatkowego, p. Lubowickiego, w której wzięli udział przedstawiciele samorządu gospodarczego, oraz Związku Polskich Księgowych. Konferencja ta miała na celu ustalenie formy i sposobu sporządzania inwentarza oraz oszacowania poszczególnych składników majątkowych. W trakcie konferencji ustalono zasadę, by **w sprawie sporządzania inwentarza nie wprowadzać nowych przepisów w tych dziedzinach, które reguluje Kodeks Handlowy.** Pewne kwestie sporne mają być regulowane w drodze okólników, przy czym **unikać się będzie zbyt drobiazgowego traktowania sposobów wyszczególnienia inwentarza.**

Na konferencji zajęto się również kwestią ustalenia momentu, w jakim powinny być księgowane faktury. Na tle ostatnich wyroków NTA. powinno się księgować fakturę bezzwłocznie po jej otrzymaniu, w czasie, gdy praktyka porzednia przewidywała księgowanie faktury po jej uzgodnieniu z nadesłanym towarem. Przyjęcie więc zasady bezzwłocznego księgowania faktury nastręczałoby poważne trudności w obrocie gospodarczym i dla tego też uczestnicy konferencji przychylili się do wniosku Izby Łódzkiej, idącego w kierunku kompromisowego ujęcia tej sprawy, a mianowicie do uznania **możności zapisywania faktury do pomocniczej książki o charakterze ewidencyjnym z tym, że wpis faktur do ksiąg następowałby po otrzymaniu towaru.**

Rozważano również kwestię zaświadczenia ksiąg uproszczonych, przy czym wysunięto zasadę, ażeby zamiast **corocznego zaświadczenia tych ksiąg przyjęto jednorazowe zaświadczenie, które winno być wystarczające aż do chwili wyczerpania się miejsca na wpisy w księgach.** Ma to głównie na celu usunięcie corocznych formalności, jak również zbędnych kosztów dla małych płatników.

[1]) Jeżeli się jednak policzy, że w myśl dotychczasowej ustawy od 1. I. 1939 wszystkie stawki miały być obniżone o 0,1%, czyli dochód państwa miał być obniżony o około 16 miln. zł., to wynikałoby z tego, że na całej operacji Skarb Państwa per saldo zarobi jeszcze około 7 milionów złotych.

Projekt nowelizacji ustawy o opłatach stemplowych.

Komisja skarbowa Związku Izb Przemysłowo-Handlowych rozpatrywał ostatnio projekt nowelizacji ustawy o opłatach stemplowych. Zapowiedziane w Sejmie przez ministra Skarbu obniżenie opłaty stemplowej z 6,4% na 5% przy przejściu nieruchomości na własność drugiej osoby, przewiduje nadanie urzędom skarbowym prawa szacunku wartości rzeczywistej nieruchomości w ciągu trzech lat od daty sprzedaży jej. Różnica między wartością sprzedażną a oszacowaną przez urząd może być następnie obciążona podwójną wysokością opłaty stemplowej oraz kosztami biegłych.

Poza tym komisja podkreśliła niesłuszność nakładania kary grzywien w wysokości 15-krotnej świadomie uszczuplonej należności oraz 25-krotnej podwyżki opłat stemplowych nieuiszczonych nawet w wypadku nieświadomości płatnika.

Wydatki i dochody budżetowe z 8 miesięcy roku budżetowego 1937-38.

Według tymczasowych zamknięć rachunków skarbowych za pierwsze 8 miesięcy bież. roku budżetowego, tj. za czas od 1 kwietnia do 30 listopada 1937 r., wydatki budżetowe wyniosły ogółem 1.520.163 tys. z, tj. 67,35 proc sum, preliminowanych na cały rok, nie licząc w tym kredytów dodatkowych, uchwalonych na rok 1937, a więc nieco więcej, niż idealny procent wykonania budżetu za ten okres, wynoszący 8/12 czyli 66,67%.

Obniżka stopy procentowej Banku Polskiego.

W dniu 17 grudnia br. odbyło się pod przewodnictwem prezesa Banku Polskiego p. Wł. Byrki posiedzenie Rady Banku Polskiego, na którym Rada wysłuchała sprawozdania dyrekcji i komysyj Rady z działalności Banku w listopadzie oraz zatwierdziła przedstawiony przez dyrekcję budżet wydatków Banku na r. 1938.

Równocześnie Rada Banku uchwaliła obniżyć stopę dyskontową Banku do $4^1/_2$% i stopę od pożyczek, zabezpieczonych zastawem, do $5^1/_2$%. Wymienione stopy obowiązują od dnia 18 grudnia br.

Płatność podatku w styczniu 1938 r.

W styczniu 1938 r. płatne są następujące podatki:

1) do dnia 5 stycznia — podatek od energii elektrycznej pobrany przez sprzedawców energii w czasie

od 16 do 31 grudnia 1937 r.; do dnia 20 stycznia tenże podatek, pobrany w czasie od 1 do 15 stycznia 1938 r.;

2) do dnia 7 stycznia — podatek dochodowy od uposażeń służbowych i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych w grudniu 1937 r.;

3) do dnia 25 stycznia — zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za rok 1937 w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w grudniu 1937 r. — przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii i przemysłowe I—V kategorii, prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez wszystkie przedsiębiorstwa, obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach lub do składania sprawozdań do zatwierdzenia;

4) do dnia 25 stycznia — zaliczka kwartalna na podatek przemysłowy od obrotu w wysokości podatku, przypadającego w ubiegłym kwartale (październik—grudzień 1937 r.) — przez płatników, niewymienionych wyżej w p. 3, prowadzących prawidłowe księgi handlowe.

Ponadto płatne są w styczniu zaległości odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności również w styczniu 1938 roku.

Obniżka oprocentowania wkładów i wydatne obniżenie oprocentowania kredytów w Banku Gospodarstwa Krajowego oraz w P. K. O.

Rada Nadzorcza Banku Gospodarstwa Krajowego uchwaliła w dn. 21 grudnia 1937 r. obniżyć z dn. 1-go stycznia 1938 r. oprocentowanie wkładów o 1/4% w stosunku do stawek obecnie płaconych. W ten sposób wkłady Banku oprocentowane będą w następujący sposób: wkłady a vista w wysokości 2 1/4%, lokaty terminowe 1-miesięczne w wysokości 2 3/4%, lokaty 3-miesięczne — 3 1/4% ,a lokaty 6-miesięczne — 4 1/4%. Wkłady na książeczki oszczędnościowe będą oprocentowane tak samo jak w P. K. O., tj. w wysokości 3%, a rachunki banków, tak, jak dotychczas, tj. 1%.

Nowe stawki procentowe są w porównaniu z innymi instytucjami finansowymi stosunkowo bardzo niskie; były zresztą i dotychczas poważnie niższe od stawek, płaconych przez banki prywatne i komunalne kasy oszczędności. Dlatego też obecnie można było zastosować obniżkę tylko w wysokości 1/4% w stosunku do wkładów a vista i terminowych, a w stosunku do wkładów oszczędnościowych obniżka wyniesie 1/2% analogicznie do P. K. O.

Rada uchwaliła natomiast wydatnie zmniejszyć oprocentowanie udzielanych przez Bank kredytów. Obniżka wynosi tu około 1% w stosunku do obecnego stanu. Oprocentowanie kredytów wekslowych będzie wynosiło od dnia 1 stycznia 1938 r. zasadniczo 6% od weksli 3-miesięcznych, względnie 7% od weksli 6-miesięcznych. Pierwszorzędny materiał wekslowy może być jednak dyskontowany przez Bank po stopie niższej; w szczególności dotyczy to kredytów dyskontowych, uruchomionych dla banków prywatnych, gdzie w stosunku do weksli 3-miesięcznych zamierza Bank stosować oficjalną stopę dyskontową, tj. 4,5%. Pożyczki terminowe będą oprocentowane w wysokości 7%, a rachunki bieżące w wysokości 6—7% plus 1/8% prowizji kwartalnie, względnie 1/4% od sald, nie wykazujących obrotów. Pożyczki na zastaw papierów, emitowanych przez B. G. K., będą oprocentowane w wysokości 6%, a na zastaw innych papierów — 6,5%.

Jednocześnie Rada upoważniła Dyrekcję Banku do stosowania niższych stawek w tych indywidualnych wypadkach, w których Dyrekcja uzna to za wskazane.

Jak z powyższych danych wynika, dwukrotnie w rb. przeprowadzona obniżka stawek, płaconych przez Bank od operacyj biernych, a następnie ostatnia obniżka stopy dyskontowej i lombardowej Banku Polskiego, pozwoliła Bankowi Gospodarstwa Krajowego na wydatne obniżenie kosztów udzielanych przez Bank kredytów, co powinno korzystnie wpłynąć na rozwój działalności gospodarczej kraju.

Sprawy socjalne.

Ujednostajnienie postępowania inspektorów pracy w zakresie układów zbiorowych.

Minister Opieki Społecznej wystosował do inspektorów pracy zasadniczy okólnik w sprawie ujednostajnienia postępowania inspektorów pracy w zakresie układów zbiorowych.

W sprawie przepisów w układach zbiorowych pracy o ograniczeniu przez pracodawcę przyjmowania pracowników nie członków związków zawodowych, podpisanych na układzie, okólnik przypomina, że konstytucja zapewnia obywatelom możność rozwoju ich wartości osobistych oraz wolność zrzeszeń, przy czym granicą tych wolności jest tylko dobro powszechne. Z zasady tej wynika, iż sytuacja prawna, pracowników, należących do związku, podpisanego na układzie, pracowników, należących do innych związków, i pracowników niezorganizowanych, powinna być zrównana. Zapewnienie wyłączności pracy w pewnym zawodzie dla członków tylko jednego związku pozbawiałoby możności pracy w tym zawodzie wszystkie osoby, które do związku nie należą, a tym samym byłoby sprzeczne z konstytucją.

Okólnik podkreśla, że sprzeczny jest z konstytucją każdy przepis **układu zbiorowego pracy, który zawiera obowiązek pracodawcy do wyłącznego zatrudniania członków danego związku.**

Wszelkie przepisy, ograniczające możność pracy w danym zakresie dla osób, nie należących do związku, nie powinny być przez inspektorów rejestrowane. Okólnik nie widzi natomiast przeszkód w rejestrowaniu przepisów, zobowiązujących pracodawcę do zawiadamiania

związku o każdym wolnym stanowisku przed przyjęciem pracownika. Jednak wybór pracownika z pośród kandydatów, zgłoszonych przez związek, pozostawiony musi być pracodawcy. Również rejestrowane nie mogą być przepisy, obowiązujące pracodawcę do przyjmowania pracowników bądź za pośrednictwem społecznego biura pośrednictwa pracy, bądź też za pośrednictwem Funduszu Pracy.

O ile nieważne są przepisy w układach o wyłączności dostępu do pracy tylko dla członków związku, o tyle mają swoją skuteczność prawną i mogą być rejestrowane przepisy, gwarantujące przyjęcie do pracy dla konkretnych grup osób, jak np. zobowiązanie pracodawcy do przyjęcia po strajku do pracy robotników zakładu albo zobowiązanie się do wyłącznego przyjmowania do pracy bezrobotnych z danej miejscowości itd.

Ponadto okólnik omawia zagadnienie ograniczenia w układach zbiorowych zwalniania pracowników. Okólnik wskazuje, że nieważna jest formuła, zobowiązująca pracodawcę do zwalniania pracowników za pośrednictwem związku, bowiem wypowiedzenie stosunku pracy musi być doręczone osobiście pracownikowi. Ważna jest natomiast formuła, zobowiązująca pracodawcę do zawiadomienia związku o każdym przypadku zwolnienia z pracy.

Zwolnienie z pracy z ważnej przyczyny, względnie winy pracownika może być dokonane przez pracodawcę zawsze, gdy wina miała miejsce, a zobowiązanie do skorzystania z tego przepisu wyłącznie w porozumieniu ze związkiem byłoby prawnie nieważne, pozbawiałoby bowiem pracodawcę możności skorzystania z ważnej przyczyny, lub z winy pracownika do rozwiązania umowy.

Skutecznie prawnym jest jednak przepis, postanawiający, że pracodawca zrzeka się zastosowania zwolnienia z pracy z winy pracownika na rzecz komisji dyscyplinarnej, której działalność musi w tym przypadku odpowiadać ogólnym przepisom porządku prawnego.

Dopuszczalny jest również przepis, przewidujący, że bez przypadków winy, lub ważnej przyczyny pracodawca nie będzie nikogo zwalniał bez porozumienia ze związkiem zawodowym. Jednakże naruszenie tego przepisu, nawet jeżeli jest on ważnym, nie pociągałoby za sobą nieważności rozwiązania stosunku pracy, a najwyżej uprawniałoby związek do wystąpienia o szkody i straty.

Orzeczenie N. T. A. w sprawie obowiązku ubezpieczenia członków zarządu osób prawnych.

Art. 6 pkt. 5 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 24. XI. 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106 poz 911) postanawia, że: „Na własne żądanie będą zwolnieni od obowiązku ubezpieczenia .. pochodzący z wyboru członkowie zarządów związków samorządowych oraz organów innych osób prawnych“.

Na tle powyższego powstało zagadnienie, czy pochodzący z wyboru członkowie osób prawnych mogą się zwolnić na podstawie tego przepisu od obowiązku ubezpieczenia również z tytułu innych zatrudnień.

Zagadnienie to rozpatrzył Najwyższy Trybunał Trybunał Administracyjny, który w wyroku z dn. 4. IV. 1937 r. L. rej. 3835/35 i 3838/35 wydał następujące orzeczenie:

„1. Zatrudnienie na podstawie nominacji i wykonywanie funkcji, wynikających z piastowania mandatu członka zarządu osoby prawnej, stanowią wyjątek od ogólnej zasady, iż obowiązek ubezpieczenia dotyczy zatrudnienia opartego na porozumieniu stron, mającym cechy umowy o pracę“.

„2. Jeżeli członek zarządu spółki akcyjnej zawrze ze spółką również umowę o pracę, wówczas nie może być zwolniony od obowiązku ubezpieczenia w myśl art. 6 pkt. 5 rozporządzenia o ubezpieczeniu pracowników umysłowych — także odnośnie zatrudnienia, wynikającego z tej umowy o pracę“.

N. T. A. stanął więc na stanowisku, że cytowany wyżej przepis art. 6 pkt. 5 należy interpretować zwężająco, że więc nie może on stanowić podstawy do zwolnienia od obowiązku ubezpieczenia z tytułu innych zatrudnień, wykonywanych przez pochodzących z wyboru członków zarządów osób prawnych.

Handel zagraniczny.

Dodatnie saldo handlu zagranicznego Polski w listopadzie rb.

W listopadzie rb. przywieziono do Polski towarów 281.327 ton wartości 108.044.000 zł, a wywieziono 1.382.801 ton, wartości 111.061.000 zł. Dodatnie saldo w listopadzie rb. wyniosło zatem 3.017.000 zł.

W podanych wyżej cyfrach przywozu za listopad, zawarty jest przywóz towarów z Niemiec (w sumie około 700.000 zł) z tytułu likwidacji zamrożonych należności za tranzyt kolejowy przez Polskę. Przywóz tych towarów nie powoduje odpywu walut z Polski.

W porównaniu do października rb., zwiększył się w listopadzie rb. wywóz o 2.735.000 zł i przywóz o 1.922.000 zł.

Zwiększył się wywóz następujących artykułów (w milionach zł): żelaza i stali o 1,7, nawozów o 1,6, lnu i odpadków o 1,5, mięsa świeżego, mrożonego, solonego o 1,3, papierówki o 1,2, bali, desek, łat, opołów o 1,1, fasoli o 0,8, tkanin wełnianych, półwełnianych, odzieżowych o 0,8, cukru o 0,6, fryzów dębowych o 0,6, rur żelaznych, stalowych o 0,4.

Zmniejszył się wywóz następujących artykułów (w milionach zł): jaj o 2,2, jęczmienia o 1,9, bekonów o 1,7, szynek, polędwic wieprzowych w opakowaniu hermetycznym o 0,9, parafiny o 0,6, przędzy wełnianej o 0,6, fornierów, dykt o 0,6, cynku i pyłu cynkowego o 0,6, nasion, ziarn i owoców oleistych o 0,4, pierza i puchu ptasiego o 0,4, koksu o 0,4, tektury, papieru, kartonu o 0,4.

Zwiększył się przywóz następujących artykułów (w milionach zł): maszyn i apartów, sprzętu elektrotechnicznego o 1,3, wełny owczej, surowej niepranej o 1,1, żelastwa o 1,1, garbników (bez drewna garbar-

skiego) o 0,8, rud cynkowych o 0,6, przechów o 0,5, śledzi świeżych, solonych o 0,5, miedzi, blachy miedzianej o 0,5, nawozów o 0,4, przędzy wełnianej o 0,4, bawełny i odpadków o 0,4, cyny technicznej czystej o 0,4.

Zmniejszył się przywóz następujących artykułów (w milionach zł): skór futrzanych o 2,5, tytoniu i wyrobów tytoniowych o 1,3, nasion, ziarn i owoców oleistych o 0,5, przędzy i jedwabiu naturalnego o 0,4, szmat o 0,4.

Zaznaczyć należy, że w listopadzie r. ub. obroty handlu zagranicznego Polski były niższe i wynosiły po stronie importu 92,5 milionów zł, a po stronie eksportu 95,3 milionów zł.

Utworzenie w Londynie kartelu eksporterów surowcowych do Polski.

W Londynie utworzono ścisłe porozumienie, względnie kartel eksporterów surowcowych do Polski.

Powstanie tego porozumienia wywołane zostało niewywiązywaniem się łódzkich importerów wobec wobec firm londyńskich ze swoich zobowiązań, co skłoniło firmy londyńskie do zawarcia porozumienia odnośnie ujednolicenia cen, warunków pokrycia oraz ustalenia listy importerów, którym można udzielać kredytu i z którymi w ogóle można prowadzić interesy.

W ostatnich czasach zauważono na rynku londyńskim nieufność w stosunku do firm łódzkich. Kilka poważniejszych firm wycofało się w ogóle z eksportu do Łodzi. Firmy londyńskie podkreślają, że dużą bolączką są nasze formalności importowo - celne, które opóźniają przekazywanie należności tych firm.

Powyższe formalności stały się m. in. przyczyną, że wielu importerów łódzkich nie uiściło jeszcze należności z przed 9-ciu miesięcy.

Powstanie porozumienia eksporterów londyńskich niewątpliwie utrudni i skomplikuje naszą sytuację importową, co oczywiście nie należy w interesie szczególnie naszego włókiennictwa, które niebawem rozpoczyna produkcję sezonową na rok 1938.

Targi i Wystawy.

O powołanie do życia komitetu międzyministerialnego dla spraw targów.

Na ostatnio odbytym posiedzeniu Rady Interesentów Targów Poznańskich, w którym uczestniczyli przedstawiciele wszystkich izb przemysłowo - handlowych w Polsce oraz delegaci czołowych zrzeszeń gospodarczych, uchwalono m. in. zwrócenie się do czynników rządowych z wnioskiem o powołanie do życia komitetu międzyministerialnego, który byłby ośrodkiem dyspozycji rządowej w zakresie targów i wystaw. Targom Poznańskim, zaliczającym się do rzędu największych targów nie tylko w Polsce, ale i w Europie, dotkliwie daje się we znaki brak kordynacji czynników rządowych, współdziałających przy organizowaniu targów wzgl. na nie oddziałujących. Jest tych zainteresowanych czynników ministerialnych znaczna ilość, bo i Ministerstwo Przemysłu i Handlu, i Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Skarbu, Komunikacji, Rolnictwa, Spraw Wojskowych, by wymienić tylko najważniejsze. Niewątpliwie sprawna organizacja tak poważnej imprezy, jaką są Targi Poznańskie, wymaga ześrodkowania dyspozycji urzędowej w łonie komitetu, w którym zasiadaliby przedstawiciele zainteresowanych ministerstw. Komitet, rzecz jasna, zajmowałby się całokształtem spraw targów i wystaw w Polsce, ustalając wytyczne polityki targowo-wystawowej. W ten sposób zapewne udałoby się opanować „inflację“ targów i wystaw, których mamy w Polsce ilość nadmierną, oraz zracjonalizować dziedzinę wystawiania tak ważną dla życia gospodarczego. Zdaniem Rady Interesentów Targów Poznańskich, komitet powinien działać przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

Targi Brytyjskie.

Tegoroczne Targi Brytyjskie, jedna z największych imprez targowych w Europie, odbędą się od 21-go lutego do 4 marca.

Mieścić się będą Targi, jak corocznie— częścią w Londynie, a częścią w Birmingham. W tym samym czasie w Szkocji, w Glasgow, odbędzie się Imperialna Wy-[illegible], której patronem jest król W. Brytanii, Jerzy VI, a Prezydentem Honorowym Neville Chamberlain i Earl Baldwin.

Wydawnictwa.

Zeszyty jubileuszowe „Centry"

Niezwykły gość wśród omawiania wydawnictw: dwa wydane zresztą bardzo estetycznie, zeszyty, zawierające przebieg jubileuszu w przedsiębiorstwie, oraz impresje humorystyczne na tenże temat.

Nie to jest w tym wypadku najważniejsze, jakie opracowania te posiadają poziom słowa, choć i na ten temat możnaby powiedzieć szereg komplementów. Nie to również jest ważne, że na pierwszy rzut oka zauważy każdy niezwykłą staranność przy ich opracowaniu i zilustrowaniu, choć przy mocno ograniczonych możliwościach technicznych. Ważne jest to, że zeszyty te obrazują ducha panującego w przedsiębiorstwie, wyjątkowy poziom związania pracowników z przedsiębiorcą i przedsiębiorstwem.

Każdy czytelnik tych broszur musi sobie w konkluzji powiedzieć: „na tych ludziach przedsiębiorstwo się nie zawiedzie.“

I to jest ważne, że nie dokonały tego żadne naciski urzędów i ustaw socjalnych. Dokonało się to ze starań i dobrej woli przedsiębiorcy, dokonało się wśród chętnej i wytężonej pracy personelu.

A propos — wiemy, że właśnie w tutejszym okręgu przemysłowym fabryk o podobnym nastawieniu i doświadczeniach we współżyciu przedsiębiorcy z pracownikami, jest cały szereg, więcej zapewne, niż gdziekolwiek.

Czy nie wartoby się postarać o stopniowe zbieranie i propagowanie tych osiągnięć dla wszechstronnej korzyści i zadowolenia: przedsiębiorcy, pracowników i warsztatów pracy?

Jak sporządzić testament.

W ostatnim czasie ukazała się na półkach księgarskich książka pod powyższym tytułem. Autor, Sędzia Okręgowy Wacław Jonsik, omawia w niej w sposób jasny i dostępny dla każdego, a jednocześnie wyczerpujący, jedną z żywotniejszych spraw, a to sporządzenie testamentu. Książka nie ogranicza się przy tym tylko do omówienia jak należy sporządzić testament aby był on skuteczny pod względem prawnym, ale także omawia cały szereg spraw związ. z testamentem, jak np. otwarcie testamentu, jego zaczepienie itd. Znaczenie praktyczne podnosi cały szereg podanych w książce wzorów dotyczących sporządzenia testamentu i spraw związanych z prawem testamentowym. Aczkolwiek książka jest przeznaczona dla szerokiego ogółu, to jednak odda ona niewątpliwie także usługi osobom posiadającym znajomość prawa. W szczególności książka ta jest pożyteczna dla osób powołanych do sporządzania testamentów uprzywilejowanych, przez podanie instrukcji dotyczącej sporządzenia testamentów uprzywijelowanych.

Książka kosztuje 2,— zł i została wydana przez księgarnię Wl. Wilak w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1. — Czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna, Spółka z o. o., Poznań, ul. Strzałowa 2 a.
Redaktor odpowiedzialny: Dyrektor Franciszek Łyczywek.